Tawbah-Kutaa 9ffaa

Description

Namni jireenya dogongoraa jiraacha erga turee yommuu ifti beekumsaa isaaf ifu tawbachuun jireenya gammachuu jiraachu barbaada. Akkuma ifti beekumsaa isaaf ifuun hojiin isaa badaan garmalee isatti fokkataa adeema. Tawbachuun wanta isa darbe bakka buusuf carraaqa. Ibaada adda addaatin of koâ€™oomsun garmalee hojjata. Garuu, yeroo tawbatuu fedhiin cimaan inni argate akkanatti itti hin fufu. Fedhii cimaa booda laafinni ni dhufa. Kanaafu, namni yeroo kanatti maal gochuu qabaa? Gaafii fi deebiin armaan gadii kanaaf furmaata ni taâ€™a jedheen abdadha.

Tawbah fedhii guddaan jalqabanii ergasii laaffisuu
Gaafii: Namni yommuu tawbatu humna guddaan jalqaba. Akkana jedha: â€œDhugumatti, sheyxaanni akka laaffisu na ajaja.â€• Kanaafu, gochoota ibaada baayâ€™ee hojjata. Ergasii fedhiin cimaan isaa ni qabbanaaâ€™a. Akkanas jedha, â€œRabbiin nafsee takka humna ishiiti ol hin dirqisiisu.â€• Ergasii hanga bakka duraatti deebiâ€™u gahuutti gochoonni ibaadaa ni laafu.
Gaafin kiyya: kanaaf gorsa akkamii kennuu dandeessuu? Humna cimaan jalqabuu qaba moo hanga achirratti gadi dhaabbatu sadarkaa sadarkaan jalqabuun yeroo muraasaan booda itti dabalaa adeemu qabaa? Yookiin immoo jecha, â€œYommuu bubbeen tee bubbistu, saamudha.â€• jedhu hordofuu qabaa?

Deebii
Alhamdulillah

Qananiin qajeelinnaa fi tawbah qananiiwwan gurguddaa Rabbiin oltaâ€™aan Muslima irratti ooludha. Muslimni qajeelinnaa fi tawbaa kanaan haala ofii jijjiruun gara Rabbii Oltaâ€™aa ittiin dhiyaatudha. Akka aadaatti, namni tawbate wanta yeroo badii fi jallinnaa keessatti isa jala darbe bakka buusuf gara Rabbiif ajajamuutti fedhii fi humna cimaan garagala. Kuni wanta uumamaa nama dhugaan tawbate hunda qunnamuudha. Nabiyyiin keenya (SAW) haala kanaa fi fedhii cimaa booda qorriinsaa fi hirâ€™inna dhufuu dubbatanii jiru. Kunis wanta uumamaati. Garuu balaan guddaan nama tawbate irratti buâ€™uu dandaâ€™u: Fedhii cimaa booda qorriinsii fi hirâ€™inni kuni itti fufuuun haala duraan tureetti deebiâ€™uudha. Kanaafu, dhimma kanatti xiyyeefannoo kennuun barbaachisaadha. Namni tawbate fedhiin cimaan isaa kan laafu taâ€™uu yoo arge, tarkaanfi jidduu galeessaa fudhachuu fi sunnaah qabachuun isarra jira. Ergasii humnaa fi nashaaxaan itti fufuu dandaâ€™a. Sababni isaas, zeeroo irraa jalqabuu irra jidduu irraa itti fufutu caala.

Abdullah ibn Amr (radiyallahu anhumaa) akka gabaasetti, Ergamaan Rabbii (SAW) akkana jedhan: â€œ **Hojii hundaafu fedhii cimaatu jira. Fedhii cimaa hundaafu laafinnatu jira. Nama fedhiin cimaan isaa gara sunnaah kiyyaa taâ€™e, dhugumatti inni milkaaâ€™e. Garuu namni yommuu laafu, kanaan ala wanta biraa filate dhugumatti inni bade.**â€• Ibn Hibbaan sahiiha isaa (1/187) keessatti gabaase.

Abu Hureeyraan akka gabaasetti, Ergamaan Rabbii (SAW) akkana jedhan: â€œDhugumatti wanta hundaafu fedhii cimaatu jira. Fedhii cimaa hundaafu laafinnatu jira. Yoo namtichi sirrii hojjatee fi madaallamaa taâ€™e, isa abdadhaa. Garuu yoo [namoonni] gara isaatti quba akeekan, isa hin lakkaaâ€™inaa.â€• Jaamiâ€™a At-Tirmizii 2453

Mubaarakfuuri (Rabbiin rahmata isaaf haa godhuu) akkana jedha:
Jechi Nabiyyi, **â€œHojii hundaafu fedhii cimaatu jira.** .â€• kana jechuun Kheyriis taâ€™ii sharrii, nashaaxaa fi dharraâ€™uun wanta tokkotti futuu (fedhii guddaan hojjachuutu) jira.
â€œ**Fedhii cimaa hundaafu laafinnatu jira.â€•** Kana jechuun, namni tokko [fedhii cimaa booda] dadhabaa, laafaa fi kan ceemâ€™u taâ€™uudha.

â€œ**Yoo namtichi sirrii hojjatee fi madaalamaa taâ€™e.**â€• kana jechuun namni fedhii cimaa qabu, haala madaallamaan yoo hojjate, fedhii cimaa keessatti daangaa darbuu fi fedhiin yommuu laafu [wantoota isarratti dirqama taâ€™an] hanqisuu irraa kan fagaatu yoo taâ€™e, â€œi**sa abdadhaa.**â€• Kana jechuun akka milkaaâ€™u isarraa eegaa. Sababni isaas, wanta madaallamaa qabatee itti fufuu ni dandaâ€™a. Hojiin hundarra Rabbiin biratti jaallatamaa taâ€™e, itti fufaa kan taâ€™eedha.
â€œ**Garuu yoo [namoonni] gara isaatti quba akeekan**â€• kana jechuun ibaadaa fi zuhdii isaatiin beekkamaa taâ€™uuf yoo carraaqee fi ergasii beekkamaa taâ€™uun kan namoonni quba itti akeekan yoo taâ€™ee, â€œi**sa hin lakkaaâ€™inaa.â€•**
â€œ**isa hin lakkaaâ€™inaa**â€• jechuun, inni agarsiifataa waan taâ€™eef, nama addaa akka taâ€™etti hin lakkaaâ€™inaa, namoota gaggaarii irraa akka taâ€™e gootanii hin yaadinaaâ€¦â€• **Tuhfat al-Ahwazi, 7/126**

Muslimni daangaa darbuu fi hanqisuu irraa fagaachuuf madaallamaa taâ€™uu qaba. Innis, karaa jiddu-galeessaa irra deemudha. Boodarra hifatee akka hin dhiisneef, ibaadaa fi Rabbiif ajajamuu keessatti garmalee daangaa darbuu hin qabu. Akkasumas, ceemâ€™uu fi haala salphaan ilaalun dhiisu hin qabu. Ibaadaa dhiisuu kan itti fufu yoo taâ€™e, boodarra gonkumaa kan itti hin deebine taâ€™uu dandaâ€™a. Daangaa darbuu fi wanta tokko guutumatti dhiisun/hanqisuun amala badaadha. Namni dhimma tokko keessatti madaallamaa taâ€™e, daandii qajeelaa hordofa. Namni daandii qajeelaa hordofe, wanta Rabbiin jaallatuu fi itti gammadu ni gaha.

Abu Hureeyraan (radiyallahu anhuu) akka gabaasetti, Ergamaan Rabbii (SAW) akkana jedhan: â€œI**sin keessaa eenyullee hojiin isaa isa hin baraaru.â€•** Isaanis ni jedhan, â€œAtillee moo sila, yaa Ergamaa Rabbii?â€• Ni jedhe, â€œ**Rabbiin rahmataan yoo na haguuge malee anallee [hojiin koo na hin baraaru]. Kanaafu hojii gaarii sirnaan hojjadhaa, madaallamaa taâ€™aa. Waaree duraa fi waaree booda, akkasumas, halkan irraa kutaa taâ€™e Rabbiin gabbaraa. Yeroo hundaa karaa madaallamaa hordofaa kaayyoo keessan ni geessaniiti.**â€• Sahiih Al-Bukhaari 6463

Haafiz ibn Hajar (Rabbiin rahmata isaaf haa godhuu) ni jedha: Jechi isaa, â€œ**Saddiduu**â€• kana jechuun wanta sirrii taâ€™etti xiyyeefadhaa. (Wanta sirrii taâ€™ee hojjadhaa).
Jechi isaa â€œ**qaaribuu (madaallamaa taâ€™aa**)â€• jedhu hiikni isaa: ibaadaa keessatti daangaa darbuun ofitti hin jabeessinaa. Gochi kuni gara hifannaatti isin geessun hojii akka hin dhiisne.

Hadiisni kuni ibaadaa keessatti madaallama taâ€™utti nu kakaasa. Jechoota yeroo imalaa garagaraa agarsiisan fayyadamuun haala nama ibaada godhu ibse. Sababni isaas, gabrichi bakka gahuumsa isaa

gahuuf akka nama karaa deemuti. Gahuumsi isaas Jannata.
â€œ**Yeroo hundaa karaa madaallamaa hordofaa**â€• kana jechuun karaa jiddu-galeessaa qabadhaa.â€• Gabaabbinnaan **Fath al-Baari, 11/297** irraa

Gabaabumatti, hadiisota darbanitti akka xinxallituu fi hiika isaa akka hubattu si affeerra. Namni tawbate shukrii gochuu (galata galchuu) akka qabu yaadadhu. Galanni guddaan tawbaa irra yeroo hundaa turuudha. Kunis kan taâ€™u, ibaada hojjachuu itti fufuuni. Kana beeki: **Rabbiin biratti hojiin hundarra jaallatamaan, osoo xiqqaa taâ€™eeyyu, kan yeroo hundaa hojjataniidha.**â€• Al-Bukhaari fi Muslimtu gabaase. Humna cimaan jalqabuun takkamaan hin dhaabin. Kana irra, Rabbiif ajajamuu keessatti madaallamaa taâ€™i. Kuni dandeetti kee irratti hundaaâ€™a. Akkuma nafsee tee keessatti nashaaxaa (fedhii cimaa) argituun Rabbiif ajajamuuf itti fayyadami. Akkuma laafinnaa fi hifannaa argituun gara jiddu galummaatti (madaallamaatti) deebiâ€™i. Rabbiin dhimma kee akka siif laaffisu fi dubbii, hojii fi amala hundarra gaarii taâ€™etti akka si qajeelchu ni kadhanna. Rabbiin hundarra beeka.

Guduunfaa
âž¦ Namni yommuu imala tawbaa jalqabu, madaallamaa taâ€™uuf carraaqu qaba.
âž¦ Namni fedhiin isaa cimaa yommuu taâ€™u, Qurâ€™aanaa fi sunnaatti qajeele, inni ni milkaaâ€™a. Fedhiin isaa yommuu laafu immoo Qurâ€™aanaa fi sunnaan ala wanta badaatti kan qajeelu yoo taâ€™e, ni bada.
âž¦Ibaadaa keessatti fedhiin isaa yommuu laafu, tooftaalee lamaan armaan gadii fayyadamu dandaâ€™a:
1ffaa-Gara Qurâ€™aana fi sunnaah qajeelu
2ffaa-Wanta badaa hojjachuu fi yaadu irraa of qusachuu.
Yommuu fedhiin isaa gadi buâ€™u, sheyxaanni wanta badaatti isa kakaasa. Yeroo kanatti takkaa jabeenyaa qaama hojjachuu, takkaa immoo hojii gaggaarii addunyaa keessatti nama fayyadu hojjachuudha. Yommuu sheyxaanni wanta badaatti si kakaasu fi hojii gaarii dirqamaa akka dhiistu sitti hasaasu, gonkumaa tole isa hin jedhin. Keessumattu, salaata akka dhiistu yommuu sitti hasaasu, gonkuma tole hin jedhin.
âž¦ Fedhiin yommuu laafu dogongorri guddaan namni erga tawbatee booda hojjatu, hojii gaggaari akka salaataa dhiisu fi hojii badaatti deebiâ€™uudha. Kuni immoo tawbaan erga of qulqulleessanii booda xuriitti deebiâ€™uudha. Kanaafu, akka kuni hundi hin uumamneef madaallamaa taâ€™uuf carraaqu qaba.
âž¦ **Madaallamaa** jechuun wanta tokko humna ol hojjachuun daangaa darbuu dhiisu fi wanta itti ajajaman hanqisuu dhiisudha.
âž¦ Fakkeenyaf, Namni salaata shanan sirnaa fi yeroo isaa eegee yoo salaatee fi salaata dabalataa hanga humna isaa yoo salaate, inni nama karaa madaallamaa hordofuudha. Garuu namni sirnaan kan hin salaanne fi yeroo isaa kan hin eegne yoo taâ€™e, haqa salaataa waan hanqiseef karaa madaallamaa hordofaa hin jiru. Faallaa kanaa, namni salaata dabalataa humna isaa ol salaatu, osoo hirribni isatti jiruu salaata leyli nafsee ofii dirqisiisuun salaatu, daangaa kan darbe taâ€™a.
âž¦ Osoo akka gaaraatti ol hin bahin, osoo akka sululaatti gadi hin buâ€™in daandii jidduu galeessaa (madaallamaa) hordofuun milkaaâ€™innatti nama geessa.

Wabii:
https://islamqa.info/en/answers/70314/enthusiasm-when-one-first-repents-followed-by-slackening-off
islamqa.info/ar

Date Created

March 26, 2019
Author
admin